

Fremsat den 24. februar 2021 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Jacob Mark (SF) og Trine Torp (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om gratis psykologhjælp til ofre for psykisk, fysisk eller seksuel vold

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte et lovforslag, der fra 2022

sikrer gratis psykologhjælp til ofre for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter.

Bemærkninger til forslaget

VIVE har den 28. maj 2020 udgivet rapporten: »Risici og konsekvenser ved voldsforbrydelse – En statistisk kortlægning af ofre og deres familiers liv i Danmark«. Denne rapport bygger på en kvantitativ undersøgelse blandt volds ofre i Danmark i perioden 2001-2016 af årsagen og konsekvenser ved at have været udsat for en voldsforbrydelse enten af psykisk, fysisk eller seksuel karakter.

Mennesker med få socioøkonomiske ressourcer har større risiko for at blive udsat for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter

VIVE har yderligere undersøgt, hvilke borgere der har størst risiko for at blive udsat for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter. Rapporten viser, at det langt fra er tilfældigt, hvem der oftest bliver offer for en voldsforbrydelse. Sociale og økonomiske baggrundsforhold har tilsyneladende en stor betydning for, hvem der rammes af disse forbrydelser.

Rapporten viser, at det især er børn og voksne fra hjem med få socioøkonomiske ressourcer, der har risiko for at blive udsat for en voldsforbrydelse. Eksempelvis har 16-19-årige kvinder i den nedre del af den socioøkonomiske fordeling over tre gange så høj risiko for at blive udsat for et seksuelt overgreb som kvinder i samme aldersgruppe i toppen af resourcefordelingen. Ligeledes har resourcesvage unge mænd i alderen 16-19 år næsten fire gange større risiko for at blive udsat for en grov voldsforbrydelse i forhold til jævnaldrende mænd i toppen af den socioøkonomiske fordeling.

Rapporten viser endvidere, at ofre for voldsforbrydelser har øget risiko for efterfølgende at opleve en lang række negative livsbegivenheder og sociale problemer såsom psykiske problemer, lav arbejdsmarkedstilknøytning og misbrug af alkohol og stoffer. Risikoen for, at ofre oplever negative livsbegivenheder generelt, er højest de første år efter overfaldet, men rapportens statistiske analyser viser dog også, at der selv 10 år efter overfaldet kan dokumenteres øget risiko.

Af rapportens resultater kan man udlede, at dem, der har færrest økonomiske ressourcer, rammes hyppigere af vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter, end dem, der har flere ressourcer - og dermed også alt andet lige større muligheder for at udrede egenbetalingen til psykologhjælp.

Behov for og adgang til psykologhjælp til ofre

VIVE's rapport indikerer ydermere, at der er en betydelig risiko for en social slagside i adgangen til psykologhjælp til ofre for voldsforbrydelser.

Rapporten viser, at mandlige ofre for seksuel vold over en 10-årig periode har øget risiko for at få en psykisk sygdom, og at risikoen er højere for mænd i bunden af den socioøkonomiske fordeling end for mænd i midten eller toppen af fordelingen. Mandlige ofre for grov vold i bunden af fordelingen har også en høj risiko for psykisk sygdom i op til 10 år efter forbrydelsen. Røveri er den type af vold, som ifølge de statistiske modeller medfører den laveste risiko for,

at offeret efterfølgende kommer i behandling for en psykisk sygdom (»Risici og konsekvenser ved voldsforbrydelse – En statistisk kortlægning af ofre og deres familiers liv i Danmark«, VIVE, 2020, side 13).

Behandling af misbrugsproblemer er i forhold til behandling af psykiske problemer karakteriseret ved i højere grad at være udbredt blandt ofre med begrænsede socioøkonomiske ressourcer.

En mulig forklaring kan være, at ofre i bunden af den socioøkonomiske fordeling i højere grad end mere velstillede ofre anvender alkohol og euforiserende stoffer som selvmedicinering, men også, at personer med begrænsede ressourcer i forvejen har en høj risiko for at ende i misbrug (»Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark. En registerbaseret kortlægning«, 2015, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.)

Der rejses i rapporten fra VIVE spørgsmål om, hvorvidt disse persongrupper har samme adgang til behandling for psykiske problemer som resten af befolkningen (»Risici og konsekvenser ved voldsforbrydelse – En statistisk kortlægning af ofre og deres familiers liv i Danmark«, VIVE, 2020, side 14).

Analyserne i VIVE's rapport viser, at det især er ofre for seksuelle overgreb, som har øget risiko for at være uden for arbejdsmarkedet. Ofre for grov vold samt trusler og afpresning har også markant øget risici for at være uden for arbejdsmarkedet i årene efter forbrydelsen uden dog at have det i samme målestok som ofrene for seksuel vold (»Risici og konsekvenser ved voldsforbrydelse – En statistisk kortlægning af ofre og deres familiers liv i Danmark«, VIVE, 2020, side 14).

Gratis psykologhjælp til volds ofre

Det er i SF's optik forfærdeligt, hvis ofre alene af økonomiske årsager holder sig tilbage fra at få den psykologhjælp, de har brug for.

SF ønsker derfor at give ofre for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter, som i dag er omfattet af overenskomsten om ret til psykologhjælp med en egenbetaling på 40 pct., adgang til gratis psykologhjælp, også hvor henvisning udstedes senere end 6 måneder efter den udløsende hændelse, eller hvor der er tale om, at overgrebet står på gennem længere tid.

Den nuværende egenbetaling kan betyde, at nogle ofre alene af økonomiske grunde afholder sig fra at udnytte psykologhjælpen, idet Sundheds- og Ældreministeriet har anslået, at der vil komme et merforbrug af psykologhjælp, såfremt egenbetalingen afskaffes, jf. Retsudvalget – alm. del, svar på spørgsmål 109, folketingsåret 2019-20.

Grundlæggende mener SF, at det er mere retfærdigt, at vi som samfund bærer omkostningen ved forbrydelsen i stedet for at pålægge ofrene at betale regningen.

SF medgiver, at der sandsynligvis er flere grupper af ofre, der er udsat for personfarlig kriminalitet, der bør tilbydes gratis psykologhjælp. SF vurderer dog, at ofre for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter, f.eks. overfald, røveri og voldtægt, er et godt og relevant sted at starte.

Ligeledes er der opmærksomhed på, at en naturlig konsekvens ved forslaget kan være, at ventelisterne til psykologhjælp kan stige, og SF mener derfor, at regeringen skal imødegå denne konsekvens.

Med dette forslag tages et vigtigt skridt for at sikre volds-ofre en værdifuld psykologhjælp, men SF finder, at der på den længere bane bør oprettes et pakkeforløb for ofre for vold af psykisk, fysisk eller seksuel karakter, således at ofrene omslutes af den fornødne hjælp fra start til slut.

Dette forslag vedrører imidlertid alene afskaffelse af ofrenes egenbetaling for psykologhjælp.

Økonomi

I 2019 var egenbetalingen for psykologhjælp for personer,

der har været ofre for vold, voldtægt eller røveri, på 7,6 mio. kr. Dette tal skønnes dog at stige til 23,9 mio. kr. som følge af en forventet stigning i efterspørgslen, hvis ordningen bliver gratis, jf. Retsudvalget – alm. del, svar på spørgsmål 484, folketingsåret 2020-21.

SF er opmærksom på, at nogle grupper i dag allerede er helt eller delvis dækket af en gratis ordning, f.eks. kvinder på krisecentre, unge i kommunerne på opstartsforløb på voldtægtscentre osv. Det kan selvfølgelig betyde, at ordningen bliver billigere end estimeret, men det er vigtigt for SF, at ofrene ikke skal stilles ringere, fordi der måtte være delvis dækning andre steder.

Det er SF's vurdering, at udgiften i vidt omfang vil blive modsvaret af dynamiske effekter, i form af at færre får brug for hjælp i psykiatrien – som typisk vil være langt dyrere end psykologhjælp – og at flere hurtigere kan vende tilbage til deres job. Der vil dog formentlig være en nettoudgift, som SF foreslår finansieret af råderummet.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om gratis psykologhjælp til ofre for psykisk, fysisk eller seksuel vold.

(Beslutningsforslag nr. B 164)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.